

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

HÖRAN

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE:
JOHAN NORDLING.

BITR. REDAKTÖR: ERNST HÖGMAN.
RED.-SEKRETERARE: ELIN WÄGNER.

SÖNDAGEN DEN 3 JANUARI 1915.

TRE-KÖNUNGA-MÖTET. I MALMÖ. ÅR 1914.

Nordens tre konungar samlade i Malmö 18-19 dec. 1914. I midten konung Gustaf af Sverige, på hans högra sida konung Håkon af Norge, på hans vänstra konung Kristian af Danmark, Hoffotograf A. W. Rahmn foto.

TRE-KÖNUNGA-MÖTET. I KONGHÄLL. ÅR 1101.

"Tre-konungamötet vid älfven år 1101". (Konungarne Inge, Magnus Barfof och Erik Ejegod. Efter en oljemålning af G. H. Brusewitz, nu tillhörig konstnärens brorsdotter prostinnan Bergfelt i Kungälf. Anna Backlund foto.

Dan. Proström

RED—OFRED! FRED—OFRED!

Har det icke varit som om julklockorna i år haft denna ödesfyllda dubbelklang för våra öron? Vi sågo den stora branden därute gripa omkring sig, och gnistor drefvo in öfver vårt land. Hvem kunde veta, när det skulle brinna i den egna knuten?

Det var mången som med tungt hjärta redde sig att fira jul. För de smås skull, för de lyckliga som icke förstå det förfärliga, som sker därute på Europas valplatser, skulle den ju firas. Men hur mycket hellre hade man icke velat glömma bort julen och gömma undan alla jultankar. Hur var det egentligen med julstämningen i år? Så ofta minnet af gångna lyckliga julaffnar ville stiga fram och göra hjärtat varmt och ljusst, kändes icke då åter det isande greppet af nuets förfärliga allvar. Leendet dog bort och hjärtat krympte samman i ångest för hvad som väntade oss och i oändlig medömkan öfver all den sorg och jämmer som hemsökte alla dessa tusen andra fordom lyckliga hem. Det hade varit onaturligt, om vi hade varit okänsliga för detta.

Det fanns väl ock rätt många mödrar, som med tanke på all vedermodan därute i världen och all den möjligen äfven öfver vårt land kommande nöden, beslutssamt drogo in på stat, under förklaring att det vore orätt fira jul på sedvanligt sätt. Andra åter minskade visserligen på allt som kunde betecknas som verklig lyx, men höllo dock strängt på att julen skulle så mycket som möjligt firas enligt gammal familjetradition för barnens skull. Hvem gjorde rätt? Ja, hvem vet, hur nästa jul kommer att gestalta sig!

I dessa tider kan det i sanning sägas att endast *nuet* är vårt. Hvad den kommande dagen, året bringa, veta vi mindre än någonsin. Händelser följa på hvarandra, som kullkasta alla beräkningar och planer.

Det finns de, som bli fullkomligt modlösa af detta osäkerhetstillstånd och som låta händerna alldeles sjunka. Det finns andra som så oafbrutet söra och bekymra sig för det, som kan komma att ske, att de dagliga plikterna förefalla dem oväsentliga. Och det finns sådana som hylla satsen: låt oss äta och dricka, sedan kommer syndaflo den. Det är lika vanligt som förkastligt att svinga mellan dessa ytterligheter.

Om olyckan kommer, låt den finna oss på vår post, vakna, rustade med den sinnets jämnvikt som kommer af den lugna, trogna pliktuppfyllelsen i hvardagskampen. Med axlar redo att bära den ökade börda, som skall tillmätas åt enhvar. Med hjärtan i stillhet stärkta och hårdade genom tanken på allt det goda, vi hittills haft att glädja oss åt.

Den goda tiden har gett oss mycket, var viss att den onda tiden och har något att ge. Hälsosamma lärdomar i tacksamhet för hvad vi haft och framför allt i förnöjsamhet. Ty är icke den allmänna missbelåtenheten hela vårt folks verkliga olycka? Där man minst skulle vänta det, bryter denna ohyggliga kräftskada fram. Den kan endast botas med de hårdaste medel. Och då svenska folkets ödestimma är inne, då få vi erfara, hvilka dessa medel äro. Intill

Vid årsskiftet.

DU NYA ÄR, SOM STIGER UR
österns gyllne port,
hvad fogar du till mänsklighetens öden?
Skall sorgens dok du bära, liksom det
flydda gjort,
och ökadtt mått till fasorna och nöden?

O, skall du icke bryta det bann, som
ondskan bragt
och reda grund för fridens helga rike,
där sanningen är ljuset och kärleken är
makt,
där ingen lyfter handen mot sin like!

Så spörja vi och spana emot ett fi
blå,
där natt till ljus i framtidsdagen v;
men tidens dunkla gåtor få inte
ändå —
vi spörja och vi spana blott förgäfves!

Men fastän intel budskap ger ro åt
smärtans stön
och breder stillhet öfver stridens
dyning,
så lyftas trötta blickar i bidan och i bön
mot töcknig sky i årets första gryning.

Ty väl är hoppet bundet som brodden
under snö
och jordens länder digna under svärdet,
men kvalda sjäalars längtan, fast gömd,
kan icke dö
och hoppet evigt är som sorgen är det!

Och vandrar än vårt släkte mot farors
dolda stup,
och faller nattens skymning öfver leden,
som hemmets helgmålsklocka i våra
hjärtans djup
en stämma når som från ett fjärran
Eden.

Så länge kärlek finnes, som egen sorg
förgät,
att bringa ljus och torka andras tårar,
och tacksamhet välsignar barmhärtig-
hetens fjät,
gå skumma stigar fram mot nya vårar!

Så länge än på jorden till mänsko-
hjärtan når
ett eko af det eviga och sanna,
vi bära våra öden och gå mot nya år
med klara blickar och med öppen
panna!

KERSTIN HED.

dess — låt oss minnas att endast *nuet* är
vårt.

Det är icke blott männen, som redan nu i fredstiden behöfva stålsätta sig för hvad som komma kan, äfven kvinnorna åligger det att göra sig redo. Sverige behöfver allvarliga insiktsfulla kvinnor i lika hög grad som män. Det får icke glömmas, det blir ju dock på deras axlar en oberäknelig del af männens fredliga värf kommer att hvila i tider af ofred. Då får icke en af dem svikta. Men det kräfs beredelse därtill. Annu ha vi tid att ägna oss mindre åt flärd och ytliga nöjen, mera åt samling och allvar.

Vi veta ju icke, vi, hvilken anspänning af alla krafter och nerver, som erfordras för att hålla modet upprätt under en sådan landsolycka som ett krig. De kvinnor, som i de krigförande länderna ha sina kära vid fronten, de vela det nogsam. Också verkar det upplyfande att läsa bref från en moder, som har tre unga söner och tre bröder midt i elden. utan att från henne höra ett enda ord af klagan eller ångest för deras öde. Endast stolthet och segervisshet och — harm öfver dessa andra kvinnor, som högt veklaga, om de ha en enda anhörig med. Sådana böra för visso unga krigares mödrar vara, endast då bli af de förra hjällar. Det är de hemmavarande kvinnornas mod och tillitsfulla hopp, icke mindre än männens, som skapar nationens öofvinnerlighet och segervilja.

Handen på hjärtat! Finns det ännu kvar hos oss en sparad rest af denna fäderneärfda kvinnliga karaktärsfasthet, som i forna dagar ofta var vårt folks räddning i tider af svåraste nöd? Är den måhända förskingrad under långa år af förvekligande fred? Eller endast väl förborgad? Låt oss i så fall gräfva fram den igen, samla den bit för bit för att ha den till hands. Den kan komma att behövas, om icke nu, så för att åter gå som arf till nya släkten.

Men det haslar! Vi ha icke "tiden för oss". Hur kort *nuet* är i folkens lif, det ha vi lärt, då vi häpnande bevittnat, hur en nation, ett helt blomstrande land, inom loppet af ett par månader går sin undergång till mötes.

Hvad vi *nu* så, blir framtidens skördar. Så vi småaktighet, kunna vi icke vänta att skörda storsinnet. Men ingenting mindre göres vårt folk behof. Och på hvilka fält är det vi så, vi kvinnor, hvilka fruktbara tegar är det vi fått att bearbeta? Svaret ger sig själf. Det är i *hemmen* de frön läggas, som skola spira och grönska. I unga sinnen växer det och frodas, det som en dag betyder hela folkets styrka och egenart. Ansvaret för Sveriges gyllene skörd hvilar ytterst på eder, I mödrar!

Vår blick förmår icke genomtränga framtidens tunga töckenslöja. Det behöfs icke heller. Vi skulle blott förvillas af det vi sågo. Vi ha nog, alldeles nog af nuets kraf på inre samling, full vakenhet, full arbetskraft, på enig vilja, allvarlig hoppfullhet och en fast tro.

SIGRID PLATEN.

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år.....	Kr. 6.50	Helt år.....	Kr. 9.—
Halft år.....	> 3.50	Halft år.....	> 4.50
Kvartal.....	> 1.75	Kvartal.....	> 2.25
Månad.....	> 0.75	Månad.....	> 0.90

Iduns Byrå o. Expedition, Mästerngatan 45.

Stockholm,		Stockholm,	
Redaktionen: Riks 16 46. Allm. 98 03.	Expeditionen: Riks 16 46. Allm. 61 47.	Redaktionen: Riks 16 46. Allm. 98 03.	Expeditionen: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 10—4.	Kl. 9—6.	Kl. 10—4.	Kl. 9—6.
Red. Nordling: Riks 86 60. Allm. 4 02.	Annonskontoret: Riks 16 46. Allm. 61 47.	Red. Nordling: Riks 86 60. Allm. 4 02.	Annonskontoret: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 11—1.	Kl. 9—6.	Kl. 11—1.	Kl. 9—6.
Verkst. direktören kl. 11—1.	Riks 86 59. Allm. 43 04.	Verkst. direktören kl. 11—1.	Riks 86 59. Allm. 43 04.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:		Utländska annonser:	
25 öre efter text.	30 öre å textside.	30 öre efter text.	35 öre å textside.
20% förhöjning för särsk. begärd plats.		20% förh.	för särsk. begärd plats.

NYÅRSRÄKNING.

ET GAMLA ÅRET STOD VID DET nys gräns. Alla det gamla årets dagar hade gått till ända så när som på några timmar. Man kunde samla ihop det flyende årets minnen och händelser nu, man kunde binda ihop det till knippen, låta det brinna som en lusteld eller särskilja hvar och ett, lägga det inför ögonen, läsa igenom eller låta det tala.

På marken låg snön vit och nyfallen, på himmelen stodo stjärnorna fända som lysande ögon, norrskenet sprakade matt, skuggor föllo öfver snön, nya vägar streckades fram.

Gamle Adolf Persson kom från ladugården med ett helt fång af skalliga lökärvar, som han skulle bära in i stugan. Hela hans utseende var ålderdom. Ansiktet var grått och rynkigt innanför grå skäggstubb, ögonen lågo trötta och skumma under halffallda ögonlock, gestalten var kantig, vriden som af ett vanställande arbete, händerna knogiga, förtorkade som om allt blod sugits ur dem. Till synes var det icke mycket för nya året att skaka omkull.

Inne i stugan var halvmörkt och tyst, endast dalaklockan knäppte taktmässigt i hörnet och askan i spiseln sjönk då och då samman med ett litet rassel. Vid ena väggens stod en säng utdragen, och när gubben trädde in, räcktes en mager hand ut efter ett vattenglas, som stod på stolen bredvid sängen.

— Jaså, det var inte mor, som kom, sade en hes röst och ett mörkt hufvud rörde sig oroligt på kudden.

Gubben mumlade något, lade risfånget ifrån sig och löste upp en kärve, som han stoppade öfver glöden i spiseln — i nästa minut flammade det till och hela rummet blef en ljus låga.

— Det gör för ondt i ögonen, far, och det är ett sådant lif och väsen i elden. I kunde bara lagt på hälften. Den hesa rösten lät otålig och magra händer plockade på täcket.

— Det brinner snart ut, sade gubben, tog en stol och satte sig framför elden.

— Det får kappas med mig — mitt virke brinner fortare än riskvistarna där — det ser I väl själf.

Gubben mumlade något igen, lade de knotiga händerna på knäna, vände och gned dem.

— Om medicinen kommit förr hade döden kanske blivit fördröjd, men det är mycket, som ska öfver från Amerika vid denna tid.

— Medicinen har då en befaren väg. Gubbens röst var hvass.

— Jag vet hvad I vill säga — allt för befaren, men om jag inte fått den medicinen hade jag varit död för minst tio år se'n. Det var en lycka, att jag fick se annonsen i tidningen.

Gubben mumlade på nytt.

— Jag vet hur I räknar — rösten blef allt mera ansträngd, jag vet att I bara tänker på medicinpengarna, att I har hvar enda öre I kostat på mig uppskrifvet i en liten grå bok — där i chiffonieren innanför klaffen.

En torr plågsam hosta skar genom rummet och sängen knakade sakta.

Gubben satt som förut med ansiktet mot elden, vände sig inte om. Hostan hade han

H. Hamnquist foto.

Dagmar Möller.

Iduns Kvinnliga Akademis nya ledamot.

FTER OPERASÄNGERSKANFRU Caroline Ösberg, som stadgenligt afgick ur akademien med utgången af 1914, utsågs vid senaste ordinarie sammanträdel fru Dagmar Möller att intaga den ledigvordna platsen. Fru Dagmar Möller, född Bosse, räknas, liksom hennes företräderska, till vårt musiklifs mera framskjutna personligheter. Den tiden hon tillhörde vår operascen, var hon en af dess främsta artister, begåfvad med en skär, förträffligt utbildad sopransstämma och en dramatisk talang, som isynnerhet lämpade sig för återgifvandet af vår operalitteraturs vekt romantiska eller behagfullt skålmska gestalter. Hennes Marie i "Regementets dotter" intog genom sin lekande friskhet, men ännu mer hennes Julia och framför allt hennes Jolantha, åt hvilken romantiska jungfruskepnad hon förlänade en rörande skönhet och en vokal glans, som torde tillhöra det bästa inom denna art af dramatisk tonkonst. Som konsert- och romanssångerska nådde hon kanske längst som sångartist; inom denna nobla konstart har hon framfört det bästa af Europas romanskomposition och därvid ådagalagt en lika säker som känslig uppfattning af olika stilarter, hvarjämte hennes sångkonst här firat sina största triumfer. Hennes framgångsrika konsertturnéer i Sverige, Norge och Danmark med Grieg, Agathe Backer-Gröndahl m. fl. ge intyg härom. Dessutom har hon medverkat vid svenska konserter i Berlin, Dortmund, Karlsruhe och Köpenhamn. Sedan åtskilliga år tillbaka är fru Möller lärarinna vid Musikaliska akademien, hvilken befattning tyvärr lagt hämsko på hennes uppträdande som sångerska. Ledamot af nämnda akademi, har hon af densamma fått sig tilldelad dess Jenny Lind-medalj. Hennes artistiska förtjänster ha ytterligare belönats med medaljen "Literis et artibus".

BERÄTTELSE AF
HANNA SÖDERLUND-HAMMAR.

hört så ofta och så länge, att han numera inte hörde den. Förr eller senare skulle den föra döden med sig, det visste han, men det hade dragit ut på tiden. Det var äldste sonen, som låg där i sängen och slet och brottades med lifvet och döden. Äldste sonen, som skulle tagit gård och grund i arf, ungdomsårens glädje och mannaårens hopp, gårdens och namnets framtid. Andre sonen var gift, hade fått gård med sin kvinna, nu blef det mågen som fick ta an i stället. Gamle Adolf Persson kunde ännu lyfta sina händer som till knytnäfs- slag mot ödet eller slumpen eller hvad det nu var, som belägt denne son med sjukdom allt ifrån hans tjugonde till nu hans fyrionde år.

För tjugo år sen hade det stått en het strid mellan far och son, sonen hade fått gifva vika, men hugget han mottagit hade träffat så djupt att han knäcktes. Detta var hustruns klagovisa, ty hon afgudade sonen, men Adolf Persson kunde inte tro på någonting sådant som att en sönderbruten vilja eller en stäfdad håg kunde föra sjukdom med sig.

Sonen hade velat studera. Än i dag kunde Adolf Persson skratta däråt och än i dag skattade han sig lycklig som stått emot. Det hade blifvit en vacker summa: studiepengar och medicinpengar ihop. Han kom ihåg hvilka smygvägar hustrun gått för att kunna leda igenom sonens sak, hon hade t. o. m. vändt sig till prästen och bedt honom blifva medlare, men prästen hade fått fara med oförrättadt ärende.

— Se det säger jag, hade Adolf Persson sagt med en kläm, som ej talde motsägelse, det säger jag ifrån, att herremän blir det aldrig af mina söner. Är pojken för högfärdig att gräfvä i jorden, får han vandra bort med tiggargästen.

Och därvid blef det.

Tjugo år hade nu gått sen dess och på hela den tiden hade sonen icke kunnat utföra ett enda rejält dagsverke, icke kunnat taga ett enda riktigt karlatag. Adolf Persson hade i stället fått ligga i så det knakat i alla kroppens fogningar och nu snart knakade det väl sönder på allvar, det kunde han känna. Men sonen hade lefvt med maskiner och mekaniker och skräp, som ingenting dugde till, utan som var som leksaker och tidsfördrif.

Adolf Perssons ansikte blef småningom mörkrödt af eldsvärmen. Han skrufvade stolen ett grand från spiseln. Folk ville nog påstå, att så klen sonen var, så var det ändå han som ryckt upp gården till den beskaffenhet den nu var kommen. Sannit var att sonen fått ihop nymodigheter ur böcker och på landbruksmöten och att han envissats så mycket att plantera in det på gården, att fadern ibland fått gifva vika. Men hvem hade arbetat — arbetat i sitt anletes svett från morgon till kväll dag in och dag ut, år in och år ut? Hvem skulle äran tillkomma om icke den, som brutit stenen och besatt marken.

Sonen talade bortifrån sängen.

— Nu rinner mitt sista år ut — det är underligt, alla åren rinner bort som vattnet i sanden. En vill det ska bli något kvar, en vill ha något att peka på, kunna säga: det där har jag gjort, det är mitt verk.

— Jag tänker det. Gubben drog sig ännu längre bort från elden mot sängen.

KLÄDNINGAR

till Kr. 3.50 per styck är väl billigt? Sänd Eder nerfäskade och oanvändbara klädning för kemisk tvätt och prässning till Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg och Ni blir förvånad öfver det goda resultatet. Det är ej likgiltigt, till hvilken affär Ni vänder Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

KLIPPAN.

Specialiteter:
Finare Post-, Skrif-, Kopie-
och Tryckpapper
samt kartong.

Modernaste Finpappersbruk.

Iduns textpapper tillverkas af Klippan.

— Mina maskiner — skicka dem till ingenjören sen — de duga väl till ingenting, men han ville se dem. Det är visst värre än döden detta, att ingenting ha utträtt i lifvet — bara legat sjuk så till kropp som till själ.

Han tog vattenglaset, drack i små klunkar och började hosta.

— Det är nyårskväll — han flämtade fram orden — hvar nyårskväll i tjugo år har I tagit fram den grå boken och gått igenom hvad jag kostat er, men nu blir det sista gången. Det är redan långt lidet på kvällen, för in medicinen mor är och hämtar, och I ska skynda er —

— Det har ingen brådska, tänker jag. Gubben såg på sonen med sina skumma ögon, som sökte han efter något.

— Jo, det brådskar, jag ska ha boken med mig. I handen. Den är mitt lufs förbannelse, jag ska ha den med. Han talade häftigt och brådslande, rösten blef allt hesare.

Gubben steg upp och gick fram till chifonieren, vred om nyckeln till klaffen och tog fram boken. Så satte han sig vid bordet, tände ett ljus och började bläddra fram och tillbaks.

— Räknar I inte?

— Hvarför vill du ha boken med i handen, när du är död?

Sonen satte sig upp i bädden, de onaturligt vidgade ögonen blefvo ännu större.

— Jag skall lägga boken inför Gud Faders ansikte, sade han hviskande.

— Inför Gud Faders ansikte?

Gubben bläddrade och bläddrade.

— Ja, därhän trodde I väl inte era nyårskräkningar skulle komma — men dit komma alla.

— Jag väntar tills mor kommer hem med medicinen, så vet jag på öret —

— Tar I miste på öret, gör Gud Fader det inte — skrif nu upp.

— Hvad skall du säga, när du kommer med boken i hand?

— Jag skall säga: här är en själ, som redligt velat, men en man tog själen och pressade in den i denna bok, så den ej kunde komma loss, men Du som har makten lät själen nu blifva fri för din barmhärtighets skull. Amen.

Adolf Persson lade samman boken.

— Låt boken stanna kvar på jorden — aldrig skall den upplåtas mer, sade han. Skräcken hade kommit in i rummet och lagt sin hand på hans nacke.

Sonens ögon flammade af feber.

— Skulle min själ bo kvar här på jorden bland era siffror — då finge I aldrig fred. Nej, Gud Fader ska fälla utslaget öfver oss bägge.

Gubben löste upp en löfkärfve till och lade på elden. Så gläntade han på dörren och såg ut.

— Mor syns inte ännu till.

— Vi ska göra undan det här innan mor kommer, mor ska inte veta något.

Adolf Persson rörde bland riskvistarna.

— När Gud Fader läser igenom boken, ser han att jag glömt inkomsterna, sade han. Gif mig lite tid så jag kan räkna ihop dem.

— Inkomsterna?

— Inkomsterna af ditt arbete.

Hélène Welinder.

Författarinnan till "En Vasaättling".

A VÅRT ROMANBIBLIOTEK FÖR det nya året öppnas med den utlovade historiska romanen, "En Vasaättling" af Hélène Welinder, torde en presentation af författarinnan

till den intressanta skildringen af ett furstligt människoode, fylldt af tragik och romantik, vara väl på sin plats. — Fru Welinder är till börden schweiziska, och hon föddes i den vackra gamla staden Bern den 6 juli 1855. Hon kan räkna sin härstamning från såväl franska som tyska Schweiz, i det hennes far, Henri Gilliéron, härstammade från Lausanne, medan modern, Anna Cecilia Tribolet, tillhörde en gammal bernisk familj. Författarinnan var helt späd då hon förlorade sin mor, och hon var ej mer än tio år, då också hennes far, en mångkunnig och boksynt man, dog ifrån henne. Morföräldrarna åtog sig hennes uppfostran, som blef synnerligen värdad och ytterligare fullkomnades genom intrycksrika resor i Tyskland, Belgien och Nord-Italien.

Genom giftermål kom hon 1878 öfver till Sverige, hvilket land hon från första ögonblicket lärde sig älska. Svensk historia och litteratur blefvo hennes käraste studier, sedan hon trängt in i vårt språks hemligheter. Men ett stort landhushålls praktiska bestyr togo snart hennes tid och krafter hårdt i anspråk, hvarill kommo fem barn att uppfostra och kräfvande värdinneplikter i ett gästfritt hem att fylla. Ehuru lusten till litterärt arbete var stor, måste den dock för det mesta betvingas och skjutas åsido. Hvad hon på det området hann med var dock ej så litet, ty förutom några artiklar i Idun, publicerade under signaturen Incognita, utförde hon en del öfversättningar, däribland öfverflyttade hon till tyska språket Pontus Wikners "Tankar och frågor inför Människones son", hvilken utkom 1897. År 1884 stiftade hon bekanskap med Carl Snoilsky och August Strindberg, hvilken sistnämnde hon skildrat i "Ord och Bild" 1912.

Förändrade lefnadsförhållanden ha under de senare åren gifvit fru Welinder tillfälle att återvända till hennes ungdoms kärlek, de historiska studierna, af hvilka romanen "En Vasaättling" blef en frukt och hennes första större skönlitterära verk.

— Det vet I väl, att sådana icke förekommit.

— Jo, nu drar jag mig till minnes — det är inte lite du gjort.

— Hvad då, far?

— Folk säger det är du som ryckt upp gården.

— Folk?

— När jag letar igenom, ser jag det också.

— Det är I som trälät, far.

— Det är du som tänkt.

— I har fått ligga hårdt i för min skull.

— Det du haft af krafter har du gett åt gården — och så —

Gubben stabbade fram och tillbaka i rummet.

— Och så det. att du gaf till gården, fastän din håg blef knäckt.

— Kan I mena att det hör till inkomster?

— Om Gud Fader ska börja räkna — han har nog sitt sätt.

— Då menar I att till något har jag ändå fått lefva.

— Du har fått lefva — hårdare än jag. Gubben suckade.

— Det är också mitt sista år, som rinner ut, sade han. Gud Fader har kanske en nyårskräkning i beredskap åt mig.

Han tog den grå boken och gick fram till spisel, löfruskan i spisel, gnistrade och brann.

— Låt mig bränna den nu, sade han, Gud Fader har nog redan läst igenom den — eller ska du nödvändigt ha den med?

— I kan bränna nu. Sonens stora ögon slötos. Det var något i hans bröst, som lossades, lyfte sig och steg uppåt. Det var något som bar honom förbi ett helt lufs felslagna förhoppningar, ångest och sorger.

Gubben gick fram till sängen, hans knottiga händer togo sonens.

— När du träder inför Gud Fader, sade han sakta, så hör dig för om han fört någon bok öfver mig och bed honom då att han bränner den boken — nu snart — på nyåret.

Sonen nickade. Från de stora ögonen gick ett sken öfver ansiktet, stannade och dröjde ännu, sen ögonen slutits för alltid.

"De sköflade hemmen."

DET TORDE KANSKE EJ VARA UR VÄGEN att till våra nyhillskomna läsares upplysning nämna det Idun i november månad föregående år igångsatte en penninginsamling till förmån för det genom kriget olyckliga Belgiens husvilla och skyddslösa befolkning. Insamlingen, hvilken tills dato har att uppvisa ett belopp af cirka 8,000 kronor, pågår ännu en kort tid och anbefalles i våra varmhartade läsarinners åtanke. Äfven de minsta bidrag äro välkomna, och kunna desamma insändas till Iduns expedition, Mästersamuelsgatan 45, Stockholm. Slutredovisning kommer att införas i något af de närmaste numren, hvarefter pengarna öfverlämnas till härvarande belgiska legation, som ombesörjer desammas remitterande till ort och ställe.

Mattor

Linoleum 200 cm. bred 3: 25, 3: 75, 4: —.
Linoleum genombr. 200 cm. bred 5: —, 6: 50, 7: —, 9: —
Äkta, Orientaliska, Kidderminster, Bryssel och Schagg i
alla storlekar, sednaste nyheter.

K. ANDERSON

Hedersgåfvor

egen tillverkning.
Speciella ritningar uppgöras gratis på anfordran
Praktikatalog, ringmått gratis.

4 St. Nygat. — ÖSTERLUND & ANDERSONS A.-B., STOCKHOLM. — Hötorget 11.

En originell och underhållande pristävling — en snillelek för både hufvud och hjärta.

Fortgår genom större delen af årgången, hvarefter 525 kronor utdelas i pris.

N BERÖMD GRANSKARE AF det svenska folklynnnet — professor Gustav Sundbärg — har framhållit som ett betecknande drag, att svensken saknar intresse för att studera människor och att utforska sig själf. Det svenska lynnets rikedom förnekar sig aldrig inom känslans och föreställningens värld — här om vittnar vår strålande lyrik, medan dramatiken, som i första rummet bygger på människostudium, står tillbaka. Likaså ligger inom den svenska konsten landskapsmålningen vida högre än skildringen af människor. Trots dessa säkerligen träffande iakttagelser, torde det ej kunna förnekas, att vi alla, om än omedvetet, äro en smula psykologer, lite hvar skilja vi på karaktärer, som vi sätta högt, och sådana som lämna oss likgiltiga. Vi ha alla ett mer eller mindre klart utformadt ideal som vi söka efterlikna, vi äga favoriter, med hvilka vi gärna umgås, medan andra mänskliga typer spårlost gå oss förbi. Särskildt i ett bestämdt läge — då det gäller frågan om hvem man helst skulle önska till ledsagare genom lifvet — visar det sig äfven hos mycket "sakligt" lagda män och kvinnor, en stundom drömmande, stundom mycket afgjord sympati för vissa drag, vissa yttre förmaner och inre egendomligheter, som tillåter dem att utan tvekan försäkra: denne vill jag ha! — sådan bör den människa vara till sitt väsen, som jag skulle önska dela luft och ledt med!

Låt vara att ögat bländas och omdömet fördunklas, när det i praktiska lifvet gäller att träffa sitt afgörande val — det kan aldrig skada, om man innan känslan vaknar har låtit eftertanken komma till tals.

Vi ha därför tänkt oss, att det kunde vara af verkligt intresse — ja äfven till nytta för den enskilde och belysande för "tidsandan" — att söka utröna, hvilka manliga och kvinnliga människotyper som stå högst i gunst hos det nuvarande släktet. På sin tid var den bleka esteteten, dekadenttypen, och den smäktande, raffinerade unga damen omhuldade i litteraturen och i umgängeslifvet betraktade ej utan mystisk beundran. Äro dessa egendomliga företeelser fortfarande på modet? Vi be våra läsare svara på frågan — ur svaret kan samhällsforskaren dra mången slutsats.

Den hurtiga ingenjören och damen med emanciperade fasoner ha äfven de varit "en vogue" — är detta alltjämt fallet? Eller skulle i dessa krigiska tider officeren ha ta-

git fäten, eller kanske — genom någon dunkel motsatsverkan — den stillsamma prästen, vetenskapsmannen eller läraren blifvit målet för våra unga kvinnors längtan — och de blifvande svärmödrarnas höga gillande?

Och hvem söka, bland de många, den unge mennens blickar? Är det den sportsliga flickan med amerikansk säkerhet i sina later eller hemmaflickan, som i skymundan utbildar sig för kallet som husfru och moder — är det den själf försörjande, som med männen diskuterar aktiekursernas svängningar, eller kanske den beresta damen med en lifen fyllsats af konstnärlighet? Här om veta vi i grunden bra lite, men alla skulle vi gärna vilja veta något mer, beredda att säga hvad vi tycka. Hvem har ej något minne af den villervalla i åsikter som afslöjas, så snart detta ämne föres på tal i en sällskapskrets! Det måste medges, att saken förtjänar uppmärksamhet och att bli bragt under debatt.

För att i sin mån dra ett strå till stacken och kanske väcka ett slumrande psykologiskt intresse hos sina läsare kommer Idun i den nu öppnade årgången att införa en rad korta karaktärsbilder af svenska människotyper, tecknade, om icke just efter modell, så åtminstone efter lifvet. Bland dessa må hvar och en utvälja den han eller hon tycker bäst om. Många af dessa karaktärer besitta goda, delvis framstående, ja beundransvärda egenskaper, tilldragande för den som känner sig befryndad med just denna typ. Eljes utväljer man åt sig en annan! Idun kommer att intaga sammanlagdt 24 dylika porträtt, omväxlande en manlig figur — närmast afsedd för våra läsarinners begrundande — och en kvinnlig, bland hvilka våra herrar läsare ha att göra sitt val.

Det gäller således nu till en början att med uppmärksamhet studera de olika "karaktärer", som under rubriken "Idun's fria val", till ett antal af 2 å 3 i månaden, komma att inflyta i våra spalter, och att noga uppbvara årgångens nummer för det slutliga afgörandet.

När vi så hunnit genomgå detta lilla galleri af mer eller mindre lockande medmänniskor, samladt ur det dagliga lifvet, torde hvar och en af våra läsare ha funnit någon, för hvilken han eller hon "bestämt sig", någon som vunnit sympati och anses värdig att erhålla vederbörandes röst. Vi ha också tänkt oss, att det kunde roa våra läsare att ur raden af införda "karaktärer" utvälja två stycken, en man och en

kvinn, som anses äga de bästa förutsättningarna för att bilda ett lyckligt par, låt oss säga rent ut: ett idealäktenskap! Urklippskuponger skola då medfölja ett nummer af Idun för den slutliga stora omröstningen och pristävlingen, som kommer att försiggå enligt följande bestämmelser:

1) Den första öppnade röstsedeln för en viss manlig karaktär (Obs! Alla manliga karaktärer få udda nummer i vår serie: 1, 3 o. s. v.) lägges å sido.

2) Alla sedlar öppnas och alla röster, som fallit på en viss manlig karaktär, sammanräknas för att utröna, hvilka tre karaktärer som fått de flesta rösterna.

3) Första priset för den manliga karaktärsomröstningen (100 kronor) utdelas åt den först öppnade sedel, som tillfallit den karaktär, hvilken efter sammanräkningen visar sig ha erhållit de flesta rösterna.

4) Andra priset för den manliga karaktärsomröstningen (50 kronor) tilldelas åt den först öppnade sedel, som tillfallit den karaktär, som därefter erhållit de flesta rösterna.

5) Tredje priset för den manliga karaktärsomröstningen (25 kronor) utdelas enligt samma grunder åt den första sedel, som öppnats inom den grupp af röster, som i antal kommer närmast den, inom hvilken andra priset utdelats.

6) På liknande sätt förfäres nu med de kvinnliga karaktärerna (Obs! Alla kvinnliga karaktärer få jämna nummer i vår serie: 2, 4 o. s. v.) De först öppnade röstsedlarna för hvarje karaktär undanläggas, och ett första pris å kr. 100, ett andra pris å kr. 50 samt ett tredje pris å kr. 25 utdelas.

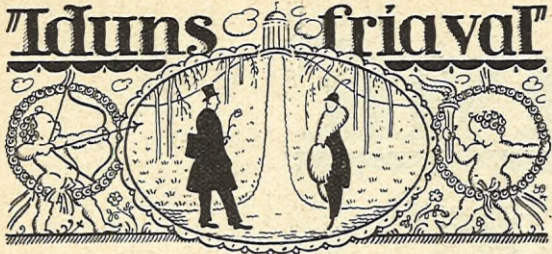
7) Efter samma principer verkställles slutligen prisutdelningen för "det lyckliga paret", hvarvid likaledes tre pris uppställts: ett första pris å kr. 100, ett andra pris å kr. 50, ett tredje pris å kr. 25.

Prisens sammanlagda värde utgör således 525 kronor.

Och nu till verket kära — och som vi hoppas — redan lifligt intresserade allmänhet! Vi införa på nästa sida den första manliga karaktären: "Finansmannen". Den första kvinnliga skall följa i nästa veckas nummer af Idun.

Stockholm i jan. 1915.

IDUNS REDAKTION.

1. Finansmannen.

AGG MÄRKE TILL SKILLNADEN mellan finansmannen, som har rikedomens förkofran till yrke, och den rike, hvars förmögenhet har en härstamning, en historia, genom arf och tradition präglad af en förnämhet, hvilken ofta jämnställer innehafvaren med den börsaristokrati, som icke sällan räknar honom till en af de sina, åtminstone genom släktskapens band.

För den "börsrike" höra miljonerna med till hans öfriga privilegier, de finnas och ha aldrig kostat honom någon möda, vålla honom knappast några bekymmer, han vårdar sig ofta nog bra lite om deras förkofran. En sådan man kan vara betydande i mångahanda måtto, men det är aldrig genom sitt förhållande till penningen som han blir intressant.

Finansmannen däremot är en skapare, en eröfrare, med något af den stora äfventyrarens grymma beräkning och den trotsiga konstnärens dämoniska tjsuning. Han måste äga styrka, ty hans kamp är hård, och undergångens branter kanta hans väg. Modet får inte kosta honom någon öfvervinelse, det bör kännas som en lust och vara hans andra natur. Han skall våga följa blott dunkelt anade vägar och vara beredd, att en dag faller blixten från skyn och kan göra honom stort förfång. Ett krig, ett exportförbud, en cyklon i fjärran östern kan omhvalfa finansmannens tillvaro — den betryggade fideikommissarien beröres föga af sådant.

Finansmannen är laddad med kunskaper på de områden hans praktiska verksamhet famnar. Får man honom in på ett ämne som han begriper, är han underhållande och kan bli värtalig — och i gynnsamma fall begriper han hela världen lika väl som någon filosof. Jag känner ingen tysk professor som vid tolkningen af lidens väsen öfverträffar i klarhet och massan af fakta den store finansmannen Walther Rathenau, Gerhard Hauptmanns närmaste vän. Med den exakta vetenskapens män har finansmännen det draget gemensamt, att bådas sträfvan går ut på att förutsäga framtiden — blott i de fall, då detta lyckas, våga de tillmätta sina spekulationer värde. Ett värde som för den ene omedelbart tar form af klingande valuta.

Man föreställer sig gärna finansmannen lugn som en sjökaptän, reflekterande som en forskare, man vill gärna tro honom vara människokännare och följaktligen till sitt väsen — vare detta hårdt eller charmant — såsom ett stycke af en världsman.

Allt detta är egenskaper som göra denna manliga typ väl skickad till ideal för kvinnor af motsvarande, mer intellektuell läggning. Och hvad förmår han icke bjuda den som väljer att bli hans följeslagarinna! Jag tänker mindre på den luxuösa komfort, i hvilken yrket hart när tvingar familjen att lefva, jag syftar hvarken på bilen eller de goda middagarna, på lustyachten eller den solida sommarvillan. Jag afser den roll en kvinna kan spela vid sidan af en sådan man. Hon bör kunna vara honom till oskattbar nytta

— hvad kan den energiska kvinnan bättre begära än att få på sitt sätt ta del i det förfäcktä envig med människor som miljonjakten är? Hon njuter ett lif, i hvilket apparansen — vissa kvinnors högsta passion — icke är enbart ett tidsfördrif, utan snart sagt en plikt, ett nödvändigt moment i den kamp för krediten, hvarpå finansmannens verksamhet till stor del hvilar. Hustrun till en man af denna art kan — om hon är honom vuxen — få dela hans spänning, följa, kanske leda med sina råd hans taktiska finesser, och när han efter slaget vänder hem, får hon halfva äran af hans triumf. Då strör han gyllne rosor för hennes fötter och låtsar sig mottaga ur hennes hand — vinsten som han själf smusslat dit.

Men en kvinna begär ofta annat och mer af sin man än att brukas för hans syften och tjäna hans fixa idé, som hon kanske helt nödvungen gjort till sin egen. Det för henne afgörande är snarare hans väsen i stilla stunder, då arbetet hvilar och det inre borde komma till synes. Finansiären kan för visso vara en präktig make i den meningen, att han inte nekar sin hustru något som hon begär. Hon får allt hvad hon har lust till. Men så underbart är mängen kvinnas hjärta danadt, att hon egentligen sätter mest värde på att få det hon inte har begärt! I sådana gåfvor visar sig bäst och finast ett hjärtas förmåga af uppfinning. Och jag har lite svårt att tänka mig en finansman med sinne för dessa en kvinnas utsägliga behof. Han är så fruktansvärdt upptagen af allt slags folk, att man knappast vågar tilltro honom det lugn, som farvas för att försjunka i en enda. Hvert ögonblick är någon nyhet på väg till hans öra. Hans telefon sofver aldrig, och ute på vilande hafvet växlar han trådlösa telegram med dem i land... Är för öfrigt inte hela hans tillvaro så att säga ett lif *en gros*, där de små lingen lätt förtrampas och glömmas bort? Men enligt allt hvad man vet om lyckan, är den uppbyggd af små ting, af stumhet, ro och stillsam enkelhet.

Dessutom vet man ju om en finansman aldrig dag eller stund, då han, — som det heter — stupar på näsan! Och kanske tillhör han mer än mängen det slags människor, som när deras ställning faller, också falla själfva. Marcus Aurelius skulle ha förblifvit en stor man äfven om han mistat sin kejsarkrona. Det är säkert få bankirer, som växa i det de falla.

Men trots allt har denna typ så många i eminent betydelse nutida — moderna — drag, hans skepnad är som danad efter tidens beläte, hopsatt af så framträdande och gångbara egenskaper — och på tidens melodi går hans lufsrytm, så fast i takt, att jag inte skulle förvånas, om just denne man, inför hvilken jag ställt mig något på afstånd, skulle vinna damernas röster i mängd. Och om inte många, så kanske några af de bästa.

MOGENS LANG.

Selma Lagerlöfs julbref.

I TUSEN SINOM TUSEN SVENSKA HEM HAR man denna jul, medan granen brann, läst Selma Lagerlöfs vackra Julsaga, som hon sammanskrifvit till förmån för Barnens dag och hvarigenom det blir möjligt för fattiga och kläna hufvudstadsbarn att äfven under 1915 års sommar få njuta några veckors vederkvickande landlif. Också till Danmark har vår sagomors skapelse trängt, hvadan äfven fattiga danska barn torde få samma hugnad af sagan som deras svenska små bröder och systrar. En af våra kvinnliga artister har i detta nummer i bild hugfäst denna julens högtidsstund i hemmets krets.

Idun för det nya året.

ATTRE AN MÅNGA ORD TALA gärningar. Då vi nu gå att i korthet redogöra för Iduns program för det nya året — tidningens 28:de årgång — våga vi hoppas, att våra gamla läsare gärna gifva oss det vitsordet, att vi genom hvarje nummers innehåll oafslätligt sträfva att häfda Idun af den offentliga kritiken samstämmigt erkända rangplats som "den afgjordt bäst redigerade af våra periodiska tidskrifter i fråga om såväl illustrationsmateriale som texten". Icke minst i de fruktansvärdt allvarsamma tider, under hvilka vi nu lefva, är det af vikt för våra kvinnor att hålla fast vid sitt förnämsta pressorgan, den röst öfver allt landet, som oafslätligast och kraftigast bär fram de speciellt kvinnliga synpunkter på dagens frågor, af hvilka äfven det manliga släktet alltmer börjar hoppas en ny och bättre dag för vår sönderslitna värld. Iduns program i dess hufvuddrag torde redan vara så allmänt känt, att något ytterligare ordande om detsamma bör kunna anses öfverflödigt.

Bland de speciella nyheterna för året äro våra läsare i tillfälle att redan i detta nummer taga del af programmet för den originella och underhållande pristäfningen "Iduns fria val", vid hvilken öfver 500 kr. utdelas i pris. Med detta nummer följer också första arket af den nya följetongen "En Vasaättling" af fru Hélène Welinder, hvilken af flera skäl just i dessa tider torde kunna påräkna det lifligaste intresse. Efter denna berättelse från gången tid kommer Romanbilagan att upptagas af en lifligt fängslande nulidsroman "Ny vår" af Ernst Lundquist, den av Iduns publik redan så välkände och högt uppskattade berättaren.

Den rika tillströmningen af annat aktuellt och med helgens fridsstämning bättre harmonierande illustrationsmaterial har föranlett oss att i detta nummer utesluta alla krigsbilder. Naturligtvis ämna vi dock i kommande nummer följa de skakande världshändelserna i text och bild, hvar till våra talrika förbindelser med utlandets förnämsta leverantörer af krigsfotografier göra oss synnerligen väl rustade.

Idun utgår för öfrigt under år 1915 allt fortfarande hvarje vecka i ett stort 16-sidigt, rikt illustrerad hufvudnummer samt en 16-sidig bokbilaga Iduns Romanbibliotek, som en gång i månaden ersättes af Iduns Hjälpreda för hemmet, den senare redigerad af den kända författarinnan af Iduns Kokbok fru Elisabeth Osman-Sundstrand, hvilken äfven utarbetar Köksalmanackans matsedlar för hvarje dag året om. Dessutom medföljer hvarje vecka ett B-n:r, hvars textafdelning alternerande innehåller en rikhaltig Mode- och Handarbetsafdelning — med signaturen Iris' (fru Hilda Sachs) för sin sakkunskap så högt värderade modekrönikör — och vår omtlyckta Ungdomsafdelning, som bjuder på en god, frisk och underhållande läsning för gossar och flickor i åldren 10—15 år, samt dessutom i hvarje n:r Iduns Tidsfördrifsafdelning, där som hittills veckligen utdelas 2:ne värdefulla pris.

De fullständiga prenumerationsafgifterna för Idun olika upplagor ställa sig sålunda:

$\frac{1}{1}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$

IDUN, vanl. upplagan kr. 6: 50 3: 50 1: 75
" praktupplagan " 9: — 4: 50 2: 25

Allt med postbefordningsafgiften inräknad. Lösnummerpris blir som förut 12 öre.

JOHAN NORDLING,
Hufvudredaktör och utgivare.

Selma Lagerlöf i De Ader- tons krets.

ANNA MARA LENNGREN BLEF aldrig en af de aderton i Svenska akademien. Saken var privat på tal medlemmarna emellan, men därvid stannade det. Sedan dess har, så vidt jag vet, någon kvinnas kandidatur aldrig på allvar diskuterats. Att ringen till slut öppnades för Selma Lagerlöf att stiga in, beror nog icke så mycket på att tiderna förändrats och uppfattningen om kvinnan med dem. Om Selma Lagerlöf lefvat för hundra år sedan, hade hon kanske blifvit en af de aderton då som nu. Det är sannerligen icke kvinnosaken, som lyft in Selma Lagerlöf i Akademien, det kan snarare fänkas att det blir hon, som kommer att lyfta dit in kvinnosaken.

Jag tror inte att svenska kvinnor ta åt sig äran på minsta sätt, eller känna någon slags glans falla öfver sig genom detta inval. De anse kanske att glansen faller öfver Akademien. De ha haft stora regerande drottningar förr här i landet, de ha haft medsysstrar i Vetenskapsakademien, fast det är länge sedan, utan att detta betydde det allra ringaste för de stora namnlösa skarnas ställning och villkor eller för uppskattningen af deras arbete.

Selma Lagerlöfs inval betecknar alltså inte på något sätt någon ny æra i Svenska Akademien eller i svenska landet, sedan man börjat välja in våra stora författare var hon ofrånkomlig, det är alltsammans, och det blir nog lika långt till nästa kvinnliga ledamot som till nästa Selma Lagerlöf. Åt Akademien är endast den bästa kvinnan god nog.

Det är enligt min uppfattning just när Selma Lagerlöf ställer sig solidarisk med sina arbetande sysstrar, hvilka med mindre gåfvor och mindre glänsande framgång fylla sitt lifsverk — och det har hon många gånger gjort — som hon med sin auktoritet och med den personliga rätt till hänsyn, hon kan fordra, kan ge dem ett handtag och en hjälp i speciella fall. Nej, rösträttsskivornas blommor på Selma Lagerlöfs bord den 20 december, betydde blott och bart den oegennyttiga tillgifvenheten.

Men låt oss äntligen komma öfver till den 20 december. Intresset har väl sällan varit så stort för en akademis högtidsdag, och hos doktor Karlfeldt voro de tillgängliga biljetterna, sedan regering och öfriga officiella personer fått sitt, långt i förväg öfvertecknade.

Det hade de senaste dagarna gått rykten att den nyvalda ledamoten varit sjuk, och ännu i sista stund, när börssalen var fullsatt, frågades det en smula oroligt: kommer hon? Men anblicken af hennes anförvanter och en af hennes allra närmaste väninnor på främsta bänken innanför kronklädet verkade lugnande. Man kände sig trygg för att doktor Lagerlöf själf skulle komma att läsa upp det tal öfver A. T. Gellerstedt, hvars fullskrifna sidor lågo tillreds till vänster om sekreterarens plats. Salen kunde icke bekvämligen rymma en enda människa mer, när konungen inträdde med sin familj, men däremot var det rymlig plats vid det långa gröna bordet, där endast nio odödliga intogo sina stolar, sekreteraren doktor Karlfeldt och direktören doktor K. A. Melin beräknade. Från referentläkaren syntes af doktor Lagerlöf en klädningsflik, där hon satt bakom dörren och väntade sin tur. Den kom så snart direktören avslutat sina inledningsord om världskriget

och nådde till att förklara filosofie doktor, fröken Selma Lagerlöf, invald i akademien. Doktor Karlfeldt skyndade ut att hämta henne, och vid hans arm — herrarna bruka gå hand i hand — trädde hon in i salen, ett mål för alla infresserade, granskande blickar. Doktor Lagerlöf har alltid en osökt värdighet i sitt uppträdande, fast hon inte alls är ställig, i vanlig mening, och denna rubbades icke under den pröfning som vandrigen in i salen troligen innebar, äfven för den som gått fram att mottaga doktorskrans och nobelpris. Men hon var mycket blek och hennes småleende vid bugningen för de kungliga tycktes bundet och trööt. Den nya ledamoten var klädd i en dräkt, som nära motsvarade den manliga högtidsdräkten; en svart sidenklädning med paljetter och långt släp, tyllärmar med långa vingar och som motsvarighet till skjortbröset hvit chifflon. I det gråsprängda håret blixtrade ett smalt diadem.

Efter det doktor Lagerlöf hållit sitt minnestal hörde jag någon säga: hon läste utan det minsta patos. Själff allfjämt gripen af hvad jag just ansett vara det högsta patos, något som jag aldrig drömt om att känna på detta sätt inför A. T. Gellerstedts lefnad, måste jag fundera skarpt på att finna orsaken till detta omdöme och stannade vid det faktum, att doktor Lagerlöf uttalat alla verb i singularis. I populär uppfattning kan detta singularis icke förenas med patos, i alla händelser icke med akademisk. Och från det häfdvunna afvek visserligen doktor Lagerlöf i sitt minnestal, men om akademisk stil är desamma som den högsta ordkonst, så var Selma Lagerlöfs välfalighet akademisk. Man fick den vackraste bild af fåglarnes och blommornas skald, af ett människolif med dess växling af dröm och dikt med hvardagens möda, med dess sorgeskällor och tröstegrunder. Denna gamla praktsal, där icke en blomma fanns, omskapade hon till en blomstertäppa i hvilken vandrade en skald.

Minnesstecknaren var själf gripen, och hennes vackra röst skälfde, när hon uttalade slutorden. Hade hennes glimtar upp från papperet icke varit så få och flyktiga, skulle hon ha sett sin egen rörelse åter spegla sig icke bara hos professorerna Tegnér och Schück, som visade den särskildt tydligt, men hos alla sina åhörare.

Därefter kom hennes egen tur att åhöra en värdesättning af sitt verk — hon som hört så många — och nu rodnade hon en lifen smula, när hon stod vid den öfversta bordsändan. Så blef det att skriva in sitt namn i akademis bok, och därefter fördes den nya ledamoten till stol nr 7, där hon sjönk ned mellan lundaprofessorerna Tegnér och Söderwall, ganska glad synbarligen att allt var lyckligt öfverståndet.

Selma Lagerlöf har nu nått alla officiella hedersbetygelser som slå till buds, Sverige åtminstone har icke mer att gifva. Och på sin hedersplats i svenska folkets hjärta sitter hon trygg; om mera vittne göres henne behof, behöver hon blott lyssna till hur detta folk ler och gråter öfver Kejsarn af Portugallien.

ELIN WÄGNER.

Trekungamötet i Malmö.

STRAX INNAN DET VIDUNDERliga året 1914 slocknade i världskrigets blodströmmar fingo nordens tre riken upplefva en sällsynt historisk händelse: deras kongungars möte i Malmö — ett hjärtligt utbytt handslag mellan tre befryndade nationer, som spontant erfarit behofvet att i dessa den stora ondskans tider sluta sig samman till gemensamt värn mot de oberäkneliga stormar, som dåna och härja bland flertalet af Europas folk.

Ingen kan eller får betvifla den sanna fredskärlek, som behärskar svenskar, norrmän och danskar; i våra bröst bo inga krigiska eröfrarkänslor, allt vårt tänkande och handlande har blott ett syfte: det fredliga kulturarbetets fullföljande till allas väl och ingens ogagn. Om vi därvid bygga på utopiens lösa sand, så äro vi nog sangviniska att tro, att ett underverk en dag skall förvandla sanden till en fast granitgrund. Det är ungdomens härliga företrädesrätt att tro ljus och tänka stort, och nordens tre folk vandra ännu i ungdomens Hesperien.

Men vi känna ej dess mindre allvarets hårda vind isa våra lemmar, de kämpande stormakterna säga sig visserligen ena stunden respektera vår neutralitet, men akta icke för rof att i den nästa visa oss ett nog så bistert anlete, genom att lägga hämsko på vår fredliga handel och sjöfart och fylla våra haf med dödsbringande minor.

Det var för att låta Europa förnimma att nordens tre riken, med fasthållandet till det yttersta af sin neutralitet, ej vilja släppa något af sin handlingsfrihet, som konung Gustaf inbjöd sina båda grannkonungar till Malmömötet den 18 och 19 december 1914. Låt oss hoppas att dessa mötestimmar på gammal historisk mark lade grunden till en ny skandinavism, till värn för de tre rikenas själfständighet mot främmande tryck och till ett gemensamt kulturarbetes främjande. —

Det torde ha sitt intresse att erinra om det föregående nordiska trekungamötet, hvilket ägde rum i Kungshäll 1101 mellan svenske kongungen Inge, som låg i fejd med normännens konung Magnus Barfol, hvarvid Danmarks konung Erik Ejegod uppträdde som fredsmäklare. Det var inte många formaliteter då de store råkades på den tiden. Det berättas att de tre kongungarna gingo litet afsides ut på fältet för att vara osförda af den samlade menigheten. Som de stodo därute på ängen fägnade de menighetens blickar, ty de voro alla härliga att skåda. Inge var den resligaste, Erik den fagraste, tyckte man, och Magnus den hurtigaste och vigaste. Sedan furstarna språkade en stund, gingo de åter bort till mängden: freden var sluten. Rikenas gränser skulle förbli sådana de voro, endast bestämmas litet noggrannare här och där. Och som tecken på att nu skulle freden räcka, gifte sig konung Magnus med Inges dotter Margareta, som till minne af monarkmötet fick tillnamnet Fredkulla.

Vår reproduktion å första sidan af nämnda historiska händelse är gjord efter en fotografi af G. H. Bruswitz' målning, som förut tillhört Göteborgs museum, men genom byte numera öfvergått till konstnärens brorsdotter, prostinnan Bergfeldt.

*Iduns Redaktion önskar alla sina
läsare och vänner*

Ett godt nytt år!

Iduns pristagarinna för året

En medlerska
mellan de

uteslängda
och lifvet.

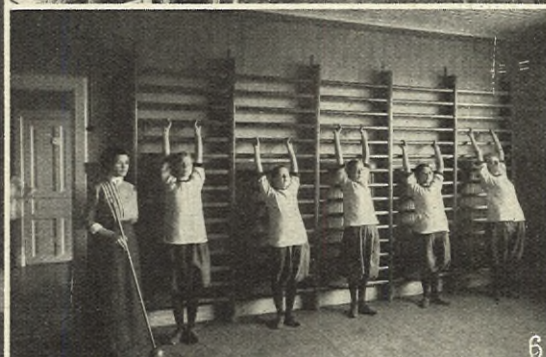
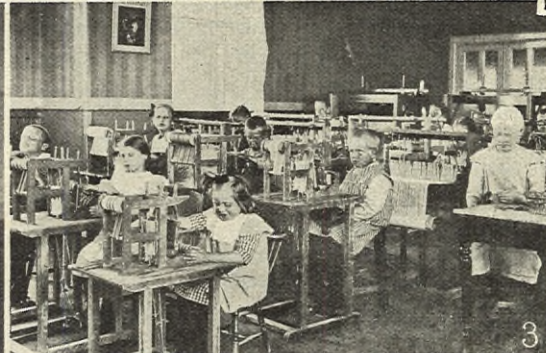
ELSABETH ANREP-NORDIN.

IDUNS KVINNliga AKADEMI har i år tilldelat föreståndarinnan för Drottning Sofias stiftelse i Vänersborg, fru Elisabeth Anrep Nordin, sitt stipendium å 1000 kronor "för berömlig kvinnlig gärning". Därmed har den belönat ett lifsvverk, som varit banbrytande i vårt land. Fru Elisabeth Anrep Nordin var den första att taga sig an den klass af olyckliga, som tyngdes under många lytens börda, döfstumhet och blindhet, kanske sinnesslöhet på en gång, och hvilka lämnades i mörker och ensamhet. Hon upptäckte, att det finns en möjlighet att räcka dessa dubbelt olyckliga en hjälpande hand och dra dem in i den stora ringen af nyttiga, arbetande människor, och hon gaf sitt lif åt detta tunga, tålmodsprövande arbete i skymundan. Genom hennes energi och arbete kom till stånd hösten 1886 det första lilla "skolhemmet för blinda döfstumma" med 4 elever i Skara, där hon då var bosatt. Nu år 1915 har henn-

nes anstalt under ständig utveckling nått till att bli en fullständig läro- och vårdanstalt för blinda, som äro döfstumma eller sinnesslöa. Den är uppdelad i tre afdelningar: skolan, där det oändligt mödosamma arbetet pågår att bibringa eleverna skolkunskaper, arbetshemmet, där de bildbara eleverna läras slöjd, hufvudsakligen väfnad, samt asylen, där de sinnesslöa, som icke kunna skickas åter till anhöriga, få hem och vård.

För närvarande är skolan, eller som den numera heter Drottning Sofias stiftelse, förlagd i Vänersborg, där det emellertid arbetas under svåra bostadsförhållanden. Ett nytt skede kommer att gå in, när den nya

anstalten står färdig i närheten af staden Lund, till hvars byggande riksdagen i höst beviljat öfver en half million kronor och till hvilken ritning uppgjorts af arkitekt Th. Kellgren. Det är en den vackraste kvinnogärning fru Anrep-Nordin och hennes medarbetare utfört, denna att vara medlerskor mellan dessa fångna, stumma själar och lifvet!

1. Drottning Sofias stiftelse i Vänersborg: hufvudbyggnaden. 2. Blinda döfstumma elever läsande upphöjd (s. k. Braille-) skrift. 3. De minsta barnen i sina små väfstolar. 4. Modeller. 5. Sveriges karta studeras. 6. En gymnastiklektion. 7. En sommardag på västkusten. 8. Drottning Sofias stiftelses blifvande hufvudbyggnad vid Lund, innehållande ekonomilokaler, skola och arbetshem. Arkitekt Theodor Kellgren.

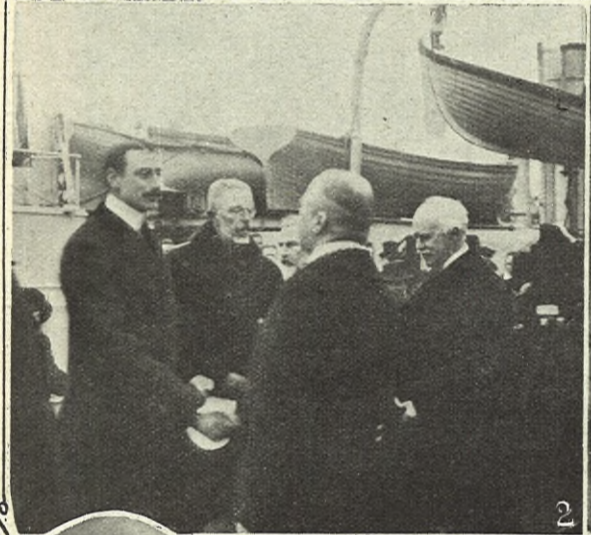
Svenska Akademiens högtidsdag den 20 december 1914. Den nya ledamoten dr Selma Lagerlöf införes i de adertonens krets af akademiens ständige sekreterare dr Karlfeldt. Originalteckning för Idun af D. Ljungdahl.

De kring bordet sittande ledamöterna äro, räknade från vänster, i oafbruten följd: biskop Billing, professorena Tegnér, Söderwall och Schück, dr Melin, presidenten Alzeius, dr Hedin, professor Hjärne och författaren Hallström.

TRE-KONUNGAMÖTET I

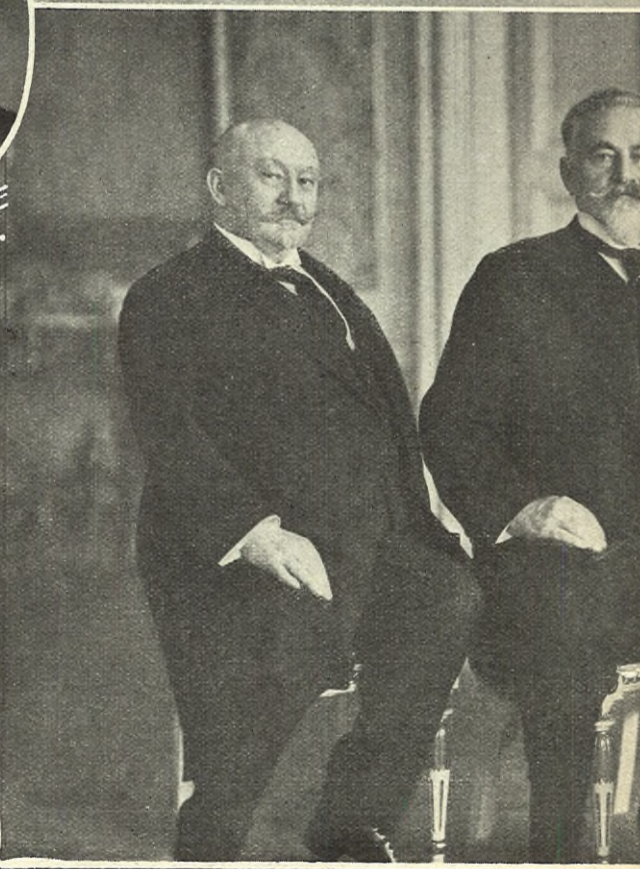
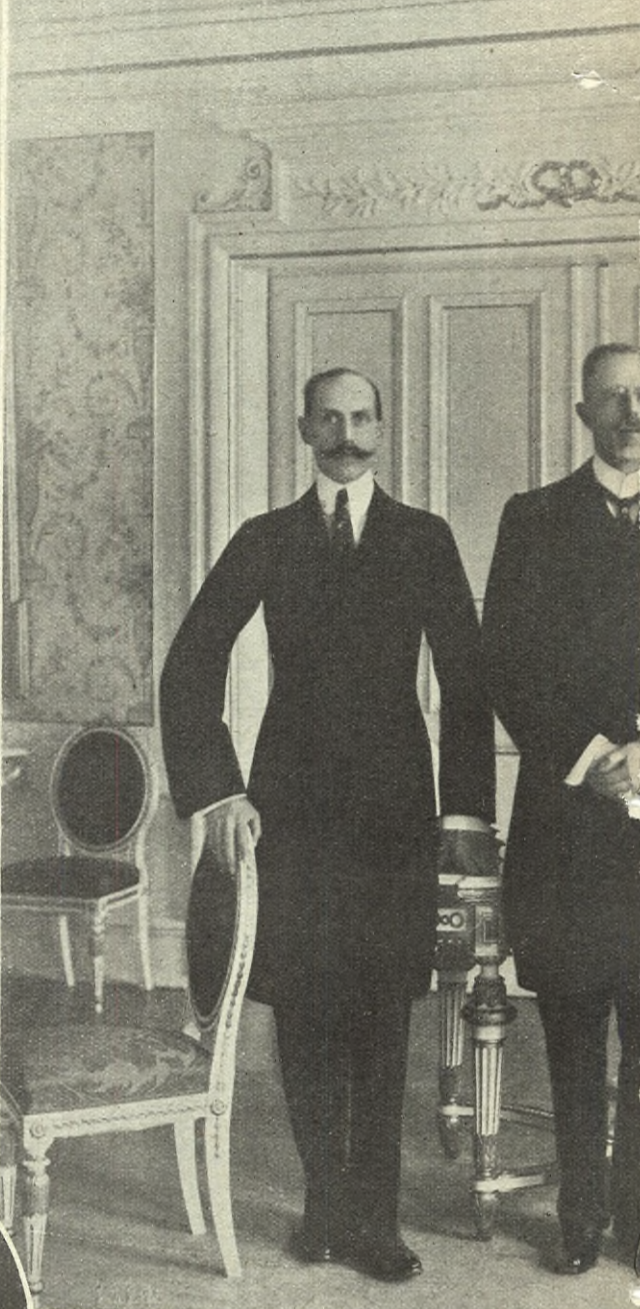
1

2

3

9

10

1. Danska konungen anländer till Malmö ombord å Heimdal. 2. Kung Gustaf mottager kung Kristian vid hamnen. 3. Kung Gustaf mottager kung Håkon vid järnvägsstationen. 4. Kung Gustaf med kung Håkon på sin högra, kung Kristian på sin vänstra sida i en af residensets salonger. 5. De tre utrikesministerrarne. Från vänster: Ihlen (Norge), Wallenberg (Sverige), Scavenius (Danmark). 6. Lundastudenternas sängarhyllning utanför residenset. På balkongen en tr. upp de tre konungarne. 7. De tre utrikesmi-

13

MALMÖ 18-19 DEC. 1914.

DOKTORIHAN
HERSLOW

11

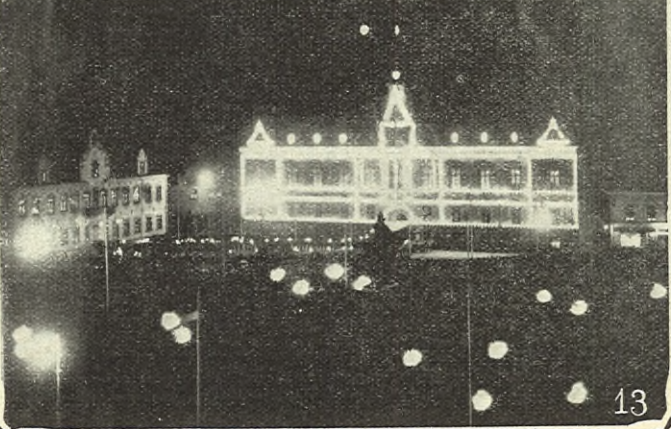

FRU KOCKUM

12

nistrarne på väg till en af konferenserna. 8. De tre konungarne lämna högtidsgudstjänsten i S:t Petrikyrkan. 9. Residenset i Malmö. 10. Mottagningsrummet i residenset. 11. Herslowska huset, danske kungens bostad. 12. Kockumska huset, norske kungens bostad. 13. Illumination af Stortorget m. Rådhuset. 1, 5, 6, 10 och 11 samt de 4 porträttmedaljongerna: Hoffotograf Rahmn foto. 4: Hoffotograf Axel Sjöberg foto. Alla de öfriga: R. Küller foto.

Selma Lagerlöfs "Julbref till Sveriges barn" brytes i glansen från den fända granen. Originalteckning för Idun af Brita Ellström.

**SAMTAL MED
MITT HJÄRTA**

AR DU DAR, LILLA MAMMA?
— Ja, lilla pappa.
Ekot af mitt svar sjunker tillbaka i den sammetsvarta, mjuka tynnad, som omger oss.

Min man tål inte en strimma ljus för sina arma, sjuka ögon, hans dagar och nätter flyta ihop i ett enda mörker. Om dagarna får han bära det ensam och underkastar sig det också, ty det förstår han ju att det är omöjligt för en husmor att sitta hela dagen inlåst i ett mörkt rum. Men eftermiddagarna, som jag alltid förr ägnade honom, dem fordrar han af mig äfven nu, och jag ger honom dem. Och så sitta vi här i hvar sin stol, tysta i mörkret. Jag skall icke tala, endast finnas, och jag får noga akta mig att visa den minsta otålighet i mitt sätt att andas, att snyta mig att svara oföränderligt: ja, lilla pappa, på hans fråga om jag är kvar. Denna fråga, som förebrående påminner mig om, hur jag smög mig ut en gång, när han slumrat in, och var borta, då han vaknade.

I kväll känner jag mig mot vanligheten i stort sällskap, ty jag sitter framme vid fönstret och ser upp mot stjärnorna. Att umgås med himlen är mig annars strängt förbjudet, ty gardinen måste vara nerfälld, och jag kan ju inte bedraga en blind, men i kväll har han glömt att säga till om gardinen, och han känner icke, att den är uppdragen.

Icke sedan vi började vår tysta tjänstgöring, ha vi känt oss så stilla till mods, eller så eniga som i kväll, mitt hjärta och jag.

När jag först sökte upp mitt hjärta, tvingad af dessa långa mörka timmars ensamhet, kände vi oss främmande för hvarandra, aldrig har jag gjort en bekantskap mera ovilligt. På kontoret, innan jag gifte mig, var jag personalens skräck och fasa och jag såg äfven chefen i hvitögat om det behöfdes. Min man har jag nog alltid kujonerat, till dess han blef sjuk, men jag var rädd att vara ensam med mitt hjärta.

Så länge man blott kan löpa tillräckligt snabbt öfver den tunna isen, så länge kan man vara trygg för att inte falla i vattnet, man är ju långt borta, innan isen hinner besinna sig och brista. Och så länge man får vara ett rivande frugtimmer — och ingen som icke försökt, kan ana hur livadt det är, — är det ingen fara för att man dyker ner i de kalla djupen, under lufsytan. Men så blir man hejdad i sitt vilda lopp, och nu märker man, att man måste ner till botten och se hur där ser ut, för första gången.

Jag erinrar mig ett uttryck af Meredith om en kvinnas hjärta: en gammal sorgsen tjänare. Själ fann jag mitt hjärta helt annorlunda, när vi träffades. En dåraktig uppfostrad ungdom, full af pretentioner, gubbers — på att vara lyckligt och vara det alltid. Icke så att det tillstod detta direkt, ty så gör man ju icke, men jag märkte det på dess gränslösa häpnad och förtrytelse, när olyckan med Adolfs blindhet slog ner öfver oss, och på dess vägran att finna sig i detta bekymmer med alla dess många bittra konsekvenser för vår familj i en orostid, då en familjeförsörjare bättre än någonsin behöfver sina ögon.

— Det är orimligt, sade det, att jag skall bära detta, som jag icke förljänat. Andra hustrur, mycket mindre förträffliga få ju behålla sina mäns ögon! Jag vill icke tåla

Från
Scener och Estraden

Ur sagospelet "En försomnardröm" på Kungl. Teatern.

Ateljé Jæger foto.

MADAME SANS-GÈNE, NAPOLEONS tidens kvinnliga representant för den robusta, rättframma folkligheten, hvilken stiger från djupen och upp mot himmelen, står åter i rampbelysning på Dramatiska teatern. Den här gången är det fröken Signe Kolt-hoff, som spelar den muntra, hjärtevarma tvätterskan-hertiginnan, och hon gör det så bra, så klingande friskt, att figuren liksom stycket skimrar af nyförvärfvad ungdom. Herr Bror Olsson upplifvar i Napoleons roll minnet af styckets segertåg på den gamla Dramatiska teatern. Herr Personnes Lefevre likaså. Vid iscensättningen har icke sparats på empirens guld och sammet, hvilket naturligtvis ytterligare förhöjer det angenäma intryck stycket gör.

Till hugnad för den allra yngsta teaterpubliken ger fröken Alma Sjöman några barnföreläsningar å Kgl. teatern, hvarvid uppföres "En försomnardröm" af Elisabeth Brehmer samt "Höbärningen", sånglek af Zacharias Topelius. Det förstnämnda stycket är poetiskt och fint, men barnen roas nog mest af den munt-

ra Höbärningen med sina friska och hurtiga danser. Det märktes granneligen på den unga publiken att den fordrar en munter och liflig handling för att känna sig vara på ett teaternöje. Men icke förty senterade smättningarne nog på sitt sätt den lilla sjuka prinsessan, för hvilken blommorna dansade och bugade och sjöngo med unga friska röster. Dock, höbärningens glada realistiska lif, i det "riktiga gräset", som en liten 6-årig fös undrade om det var, tog alla sinnen med storm. Fru Alice Tegnér har skrivit en intagande musik till båda styckena, som utföres med mycken precision af till ett hundratal uppgående barn. Programmet är att varmt rekommendera som behaglig ungdomsförströelse under helgen, allra helst som biljettpreisen hållas mycket låga.

ARIEL.

Signe Kolt-hoff som "Madame Sans Gène".

Ur Sångleken "Höbärningen" på Kungl. Teatern.

mera! Det första jag hade att göra var att ställa detta hjärta under bevakning af min vilja, att tala det till lugn. Men hur ofta har det icke slitit sig och skriat, så att det öfverröstat allt förnuft, hur ofta har det icke vuxit och förtärt hela mitt jag, och jag var blott ett stort, värkande hjärta!

Denna strid, ohörbar, osynlig utifrån, har utkampats under de blinda timmarna i kam-maren. Dag ut och dag in utan rast eller ro. Vi ha till slut börjat förstå, hur man som Fröding kan ödmjukt glädja sig åt ett enda andetag af frid:

En kort sekund af ögonblick, som ila,
ett något litet af en liten hvila.

Jag brukar tänka på hur många människor öfver hela världen, som nu måste vara inbegripna i samma kamp för själfbehärs-kning, för att hålla sig uppe och i jämnvikt midt under den rasande orkanen, som sopar med sig så mycket rundt omkring dem, och kanske krossar just det, på hvilket de tryg-gast byggde sitt lif.

Hvarför kämpa vi alla till det yttersta för att synas vara lugna och fattade, för att se klart och tänka rättvist? Är det bara för vår egen värdighets skull, för att kunna umgås med oss själfva utan att skämmas, eller är det också därför, att vi känna, att för hvar människa, som släpper taget och förlorar föt-fäste, som ger sig öfver i förtviflan och vrede, för hvar sådan människa ökas den obeskrifliga förvirringen i världen.

Men då jag kommit så långt, kan jag i nästa ögonblick ömka mig själf. Hvad är den plikt lifvet lagt på mig mot den, som andra måste bära? Medlidande, en smula försakel-se, ett afstående från en del kära vanor, nå-
gon ensamhet. Några timmar i ett mörkt rum, en smula tålmod i det sätt hvarpå jag där finnes till och svarar "ja, lilla pappa", när han frågar om jag är kvar. Ofta, ofta tänker jag på en af mina forna kamrater på kon-toret, som jag aldrig tyckte om, emedan hon var lika duktig som jag, och som blef gift med en köpman i Gent. Till kontoret kom nyligen ett brefkort, som man skickade mig att läsa: "Våra små barn har Gud ske lof dött under flykten, vi äro nu blott två elän-diga tiggare." Om hvad detta vill säga vet jag här i mitt tysta hus intet, så länge de fyra väggarna bära taket. Och ändå måste jag tåla, att mitt hjärta säger till mig: Hellre hvilken annan plikt som helst än att uthärda denna isande ödslighet, denna förnedrande översamhet.

Men i denna kväll, när det gamla årets blodiga mantelflik försvinner och framtiden står bakom dörren, hur stilla mitt hjärta! I världens röster, hur de skära hvarandra som klingor. Jag hör två väldiga körer tala och svara hvarandra, tvistande om de obefästa själarna.

Den ena:

Se, hur ond är världen! Icke blef den bättre, däraf att den blef äldre, tvärtom. Se, hur alla drömmar om fred, om humanitet, om en mera förädlad kultur och ömtåligare rättskänsla krossats i spillror. Se, hur våldet ger utslaget, hur seger rättfärdigar, hur de små och svaga förtrampas. Låt oss nyttja samma vapen på det att vårt fos-terland må lefva. Bort med all tanke på en framtid för andra än de starka och mäktiga. Biceps är åter Guds redskap, med hvilken världen regeras, låt oss träna vår!

Den andra:

Nu om någonsin gäller det att icke släppa tron på mänsklighetens högsta ideal, nu gäl-ler det att vara mera rädd än någonsin för att handla orätt, nu gäller det att förstå att gå under, om det behöfs, på att handla rätt. För fosterlandet måste vi offra, men icke vårt

Veteranen.

AF GUSTAF ULLMAN.

HAN VAR PÅ JULBESÖK I VÄNNERS lag,
den gråa hjälten, och nu satt han ringad af stora och af små med spända drag. Och han förtäljde, — utaf böner tvin-gad.

En veteran, som hade varit med den bistra vinter, då den danska hären mot fränder, — mot den tyska, — tap-perst stred för kung och egna, gamla landamären.

Det föll sig svårt att tro, att det var sannt,
för oss, som lyssnade till krigarns min-nen,
när tända granen glittrade så grannt och helgfrid låg utöfver land och sin-nen.

Han läjde stora dåd i enkla ord,
som grepo desto starkare oss alla.
Det tycktes oss, som öfver dödstyrt jord
vi hörde blodigt tunga tårar falla.

Och ännu, när hans slädes bjällerklang i snöig skog för längesedan svunnit,
det var som om en maning oss betvang,
som om en eld i våra hjärtan brunnit.

Hvad få väl arma mänskobarn en gång
om julen nittonhundrafjorton höra!
Hur skall dess blodbegjutna minnens sång
till heta, tysta tårar hjärtan röra! — —

samvete. Det är icke sant, att man måste döda för att lefva, slå eller förtrycka, bryta löften och hedersord för att vinna en plats åt sig själf. Den enskilda människans öde lyder under en lag, som aldrig slår fel, den att hvarje dålig handling bär sin hämnd inom sig. Under denna lag lyder också den samling af öden som är ett folk. Gud är punktlig mot folken som mot individerna, han kommer icke försent. Låt oss äfven nu föra rättvisans och fredens talan, och där-med rädda dessa värden öfver i framtiden!

Till hvilken af dessa körer lyssnar jag som till sanningen? Har jag väl att välja? Måste icke jag som dotter af ett litet land, som kvinna, som mor till en liten dotter som sof-ver i nästa rum, måste jag icke tro på rätt-färdigheten och i all skröplighet hålla mig till den? Måste jag icke spana efter hvad Ellen Key kallade löftesbågen i skyn?

Jo, jag måste. Kanske är det oklokt, men jag måste.

Jag sitter här och ser mot de otaliga stjärnorna, mot rymdens svarta oändlighet. Ett bibelord kommer för mig:

En människas lif är blott en handsbredd. En handsbredd, ja, men hvilken! svarar mitt hjärta.

Soldaten från Ypern.

EN UNG SVENSK MILITÄRLÄKARE SOM nyligen gjort en studieresa till Berlin och Bres-lau och därvid kommit i beröring med till kriget utdragande soldater, har nedskrifvit sina in-tryck af de kämpande tyskarna i efterföljande raska och målande skildring.

DET VAR EN STRALANDE DAG i slutet af november. Tidigt på morgonen susade jag i bil till Anhalter Bahnhof. Man flag-gade redan då öfverallt i Ber-
lin, ty dagen förut hade tyska vapen vunnit stor seger vid Lodz. Genom de ännu f. ö. rätt folktomma gatorna med sin frostbe-klädda asfalt drog den ena truppen soldater efter den andra med sång, så att det genljöd mellan husväggarna, ut till dagens öfningar — och här och hvar littade naturligtvis ett lurfvigt och nymornadt flickhufvud fram mellan fönstergardinerna:

"A—h— die herrlichen Soldaten!"

På bangården rådde lif och rörelse. Ef-ter några minuter fann jag mitt tåg och ham-nade i en liten trång 3:dje klass-kupé till-sammans med tvenne soldater — och på ut-satt klockslag bar det i väg mot Dresden. —

Den ene soldaten, en underofficer, skulle ut till västfronten. — Han hade haft en vec-kas tjänstledighet. — På bröstet, mellan knapparna på vapenrocken, hade hans svär-föräldrar vid afskedet fäst en bukett af röda nejlikor, som han strax lade ifrån sig på bor-det vid kupéfönstret — hvarpå han tog af sig packning och sabel, satte sig till ro i ett hörn, kastade en blick utan leende på de vackra blommorna på bordet och försjök i studiet af en krigskarta.

Efter cirka en half timmes resa passerade vi Zossen och dess fångläger, där krigsfångar af fyra nationaliteter vimlade om hvarandra.

"Se bara på fransoserna med sina röda byxor!" ropade nu den andre soldaten, som förut suttit halfsofvande midt emot sin kam-rat. Denne såg ditåt ett ögonblick utan att ändra ett anletsdrag, studerade vidare sin karta. — Och så vinkade den förre med sin lilla gråa lägermössa åt "rödbyxorna". — Efter en kort stund somnade han i ett hörn på träbänken och liknade ett bylle. — —

Vi ilade öfver Brandenburgs slätter, som skiftade i grönt och hvitt, ty det var ju kyligt väder, och solen hade ännu ej smält bort det glittrande tunna hvita frostfläcket. Hvarje li-ten by, som vi passerade, var flaggprydd till segerns ära.

Så kommo vi till Dobrilugk, ungefär midt emellan Berlin och Dresden. Blixtnabbt vecklade nu underofficeren ihop sin karta, spände på sig packning och sabel, tog farväl och skyndade ut, lämnande blommorna kvar på bordet. Och när jag ropade efter honom: "Ni har glömt blommorna!" fick jag till svar: "Dem behöfver jag inte mer," och märkte ett vänligt och stoiskt leende på hans läp-par. Han försvann och vi reste vidare. —

Så satt jag där ensam med den andre sol-daten, som vaknat upp, när tåget stannat, och nu gnuggade sömnen ur ögonen:

"Jag har sofvit riktigt godt."

— — —

Han var en bondson ifrån Sydtyskland. — Af den där hederliga och gemytliga typen, vänlig och belevvad. Med sitt ärliga, öppna väsen, fritt från hvarje skrytsamt högmod, berättade han för mig:

"Nu skall jag bort till Ypern igen. — Jag måste tillstå, att det är ej så lätt att resa dit för andra gången, då man vet, hvad som väntar en där. Och nu kommer jag direkt från ett sjukhus i Berlin. —

Ser ni, jag blef knifhuggen i benet af en

turko, när jag råkade trampa på honom, där han låg på rygg i en lerpöl och visade mig hvitögonen, men ögonblickligen kastade jag mig öfver honom och stack honom rakt i hjärtat med den här.

"Här är den," sade han — och med ett jovialiskt minspel trefvade han försiktigt i ena fickan på vapenrocken och tog fram en glänsande dolk. — "Slidan har jag tappat." —

Det var en präktig knif — precis som en obduktionsknif, med lika flottigt handtag. Stålet af samma längd som skaffet, hvarl och ett c:a 12 cm.; skaffet af björkträ, stålet svenskt.

Jag fattade dolken, som han artigt räckte mig.

Dess skaff gaf en ypperlig stadga åt handgreppet; dess klinga var skarpslipad, invid handtaget syntes litet inforkadt blod.

"Akta er nu," sade jag på skämt och riktade dolken mot soldatens bröst, "ty jag är ingen tysk."

"Ja, jag tänkte just det," sade han småleende.

"Jag är engelsman — tror ni inte det?"

"Nej, det lyckas ej. Hahaha! Ni har för hårdt uttal. Hahaha!"

"Jag skall säga er sanningen: jag är svensk."

"Nåja, då äro vi ju inga fiender," sade han och skrattade bredt.

"Men — anlag, att jag vore engelsman, skulle ni kunna döda mig med denna dolk?" och jag gaf honom den tillbaka med ett "tack för lånet."

"Nej, inte här, men där borta vid Ypern."

Tystnad — endast tågets brus...

Han tog åter till orda:

"Ser ni, när man där ute i skyttelinjen kommer fienden in på lifvet, blir man ett djur; man känner intet — man vet ej ens, att man finnes till — man ser liksom i en dröm bajonetter och dolkar riktade emot sig — man slingrar sig undan — man parerar — man hugger och sticker vildt ikring sig, med geväret i vänster hand och dolken i höger — eller kanske tvärför — och skriker så mycket man orkar!"

"Men, hur vet ni då att ni sticker rätt?"

"Åhjo — man vet nog, mot hvem man riktar sina hugg," sade han lugnt och tryggt. — "Säg ni inte rödbyxorna nyss därborta vid Zossen; de äro åtminstone ej svåra att känna igen — men dem hatar vi inte mest — de äro våra ärliga fiender."

"Tänk, jag trodde knappt att ni använde bajonett och dolk."

"Nåja, vi skrattade alltid öfver det, när vi under exercisen skulle öfva oss i bajonettfäktning och tänkte: det där kan i alla fall inte nu för tiden förekomma i krig."

"Men nog äro väl bajonettanfallen rätt sällsynta."

"Nej, visst inte. — De sista dagarna, jag var med där borta vid Ypern, var det 3 à 4 bajonettanfall om dagen. — Ja, det är underligt, att jag nu sitter här och skall dit igen. — Nu kommer jag nog inte mera hem därifrån," sade han litet vemodigt. "Blott jag slipper blifva svårt sårad; det är det enda jag stundom känt en viss ängslan för. — Ty det är nog inte så lätt att lefva som krympling. — Tänk, att komma hem till far och mor där nere i Trostberg" —

"Hvar ligger det?"

"Helt nära Salzburg — alldeles vid gränsen till Österrike."

"Och vara krympling sedan för hela lifvet!"

"Ser ni, därför frukta vi kanonerna — de göra den största skadan."

Och han fortsatte:

"Det var en morgon i början af denna månad. Kanonerna hade redan dundrat en

timmes tid — "die donnern hübsch!" — utan att jag vaknat upp ur min djupa sömn, där jag låg inne i min jordkula vid sidan af skyttegravven. — Det var "Schlafmorgen", som vi säga. — Jag hade inte sofvit en blund på 6 à 7 dygn; jag hade inte ätit annat än reservportioner under 11 dagar. — Då väcktes jag helt plötsligt af ett jordras, som till hälften täppte till öppningen på mitt "sofrum". Jag kraflade mig ut. Mina kamrater, som lågo i angränsande hålor och äfven sofvit tills nu, kröpo också fram, sågo ruggiga ut och gäspade förskräckligt. — Jag stack försiktigt upp hufvudet ur gravven.

A—h, där låg han, alldeles framför mig — Julius — min bäste vän — från samma by som jag — han låg där tyst — orörlig — framstupa i smutsen. Han var vaktpost den morgonen. — En kanonkula hade slitit af båda hans ben. —

"Julius!" ropade jag.

Intet svar.

Jag rusade upp ur gravven, och några kamrater följde mitt exempel.

"Julius — lefver du!?"

"Ja — — tyvärr," hviskade han.

Vi hjälpte honom ned i gravven, buro honom bort till hjälpförbandsplatsen, som var upprättad i en sidohåla cirka 500 meter från vår plats. — Där tog läkaren hand om honom.

Och här har jag ett bref ifrån honom, som han skrivit på ett sjukhus i Brüssel."

Min reskamrat tog fram ett digert bref ur innerfickan på sin vapenrock och ögnade igenom det.

Det var adresserat till K. G.nn, — Augusta Hospital (Reservelazarett), Berlin.

Där hade han tydligen vårdats. Jag hade just för några dagar sedan besökt detta sjukhus och haft tillfälle att beundra dess utomordentliga organisation och nästan luxuösa inredning.

Så stoppade han på sig brefvet igen — ett smärtsamt och sorgset leende lekte nu öfver hans läppar — men blott för ett ögonblick.

Nu sutto vi där båda tysta en stund och sågo ut genom kupéfönstret. Vi kommo in i Sachsen, landskapet blef småkulligt och än tätare bebyggt. Allt oftare passerade vi flaggprydda byar, som badade i solsken. I skuggan låg ännu rimfrostens kvar, men på öppna fälten lyste höstsådden grön.

"Ser ni där, så roligt de ha," sade plötsligt soldaten. "Skynda er!" — och så pekade han mot torget i en liten stad, som snälltåget högmodigt ilade förbi med ett smattrande i skenornas växlar.

Kring en flaggsång utanför skolan dansade barnen, med pickelhufvor och med flaggor i händerna, ringdans af hjärtans lust.

"De ha nog lof från skolan i dag — det ha de att tacka segern vid Lodz för," sade han skrattande.

"Hvad de äro lyckliga, som ej sett huru man vinner segern i krig" — och han tog med handen åt fickan, som gömde dolken, men fattade geväret, som stod vid hans sida och stötte det med kraft tvenne gånger mot golfvet:

"Förbannadt! Välsignadt! — vi säga så."

I detsamma kom den gamle ölfete konduktören med det väldiga ärret på kinden in och tjöt med sin skrofliga röst ett namn på en station (jag minns det ej); han hejdade sig och stannade kvar, slog sig ned, beskäftigt läsande en tidning, men tydligt lyssnande på vårt samtal.

"Hur har ni det egentligen i skyttegravvarne?" sade jag emellertid; såg blinken i konduktörens små grisögon. —

"Vått och kallt, förstås; men när man blir van vid det, så blir det mindre vått och kallt, fast inte därför torrt och varmt. Ja, ni förstår nog, att vi inte alltid ha det så roligt där

— men när det börjar bli dystert, så sjunga vi — "wir singen immer". Vi sjunga, när dagen gryr och när natten faller på, vi sjunga när det regnar och slaskar, likaväl som när solen skiner; när vi rycka fram till strid, likaväl som när vi gå till hvila efteråt."

"Och när ni gräva grafvar också?"

"Ja visst, för då går arbetet mycket lättare."

"Men hur är det? Bränna ni icke för det mesta edra döda?"

"Nej, vi gräva ned dem. — Där många fallna ligga hopade, gräva vi stora gropar, som kunna rymma ett hundratal — men de, som ligga spridda här och där, få ofta hvar sin graf."

"Det är på nätterna, ni gräva ned dem?"

"Ja."

Konduktören blinkade och rynkade otåligt pannan.

Soldaten tystnade för en stund.

Så sjöng han helt svagt för sig själf:

"Lyckligast du, som i jorden får hvilat! — Trött efter striden med glädje jag gräver din graf. — Flämtande låga, du lyser i natten så blekt på den sargade döde, fallen, besudlad med blod, i kampen för hem och för hård. — Mörk blir din graf uti Flanderns med blod nu bevattnade jord. — Lyse det himmelska ljuset, som skingrar allt mörker och sorgens så svarta dok, öfver din ande och öfver din leende, sörjande vän!"

Konduktören hade lagt tidningen ifrån sig på bänken. Jag märkte hur hans ögon fuktades.

Han knäppte upp de öfversta knapparna på sin kapp. — Så reste han sig hastigt upp och tjöt:

"Jetzt sind wir bald da — in Dresden, meine Herren! — Umsteigen!" och försvann i detsamma. —

Men å bröstet innanför kappan bar han "das Eiserne Kreuz".

"Adjö", sade soldaten. Och våra vägar skiljdes.

— — —
Ja, ärade läsare, du tror kanske detta är en dikt, men jag försäkrar dig: då tar du miste. När jag sent på kvällen samma dag kommit fram till Breslau och banat mig väg mellan väldiga skaror af ryska fångar, som fyllde hela bangården och den öppna platsen därutanför, och hvilkas mummel och sorl blandades med boskapens bölande från ett ändlöst provianttåg borta vid godsstationen — när jag äntligen fått ett kallt, oeldadt rum i ett hotell vid Gartenstrasse, då fann jag i min ytterrockficksficka bukettan med de röda nejlikorna och en liten papperslapp, på hvilken stod skrivet med dålig stil:

"Till minne af en tysk soldat."

Jag placerade bukettan i ett glas på nattduksbordet — men kunde icke lägga mig ned att sofva; tog ytterrocken på mig och satte mig ned och skref de rader, du nu har läst, om soldaten, som vände åter till Ypern.

Först tidigt på morgonen kom jag i säng, men hade ej sofvit länge, förrän jag väcktes af sång, blandad med ljudet af trummor och flöjter. Ett nästan ändlöst tåg af soldater marscherade ut till fronten. Det höljdes med blommor från fönstren; man viftade öfver allt: farväl!

Det var ett blomstertåg: unga, friska, präktiga gossar med af morgonkylan rodande kinder och med blommor på de gråklädda pickelhufvorna och i gevärens mynningar. —

Men de röda nejlikorna skänkte jag åt de tappra, som drogo bort till kamp för sitt land.

Homo non sibi natus est, sed patriæ.

Breslau i december 1914.

NILS OLOF SÖRLANDER.

Gymnastikdirektörsexamen
 afläggas efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid
Sydsvenska Gymnastik-Institutet
 Ny kurs börjar 14 sept.
 Prospekt gen. kapten J. Thulin, LUND.

Göteborgs Gymnastiska Institut,
 längsta och fullständigaste specialkurs i
Sjukgymnastik och Massage,
 — Begär utförligt prospekt.

Doktor A. Kjellbergs
 kurs i massage och sjukgymnastik.
 Begär prospekt! Stockholm.
 Mästersamuelsgatan 70.

Kurs i Massage och Sjukgymnastik
 STOCKHOLMS
 MASSAGE- & GYMNASIK-INSTITUT
 Biblioteksgatan 28
 Begär prospekt.

Orchidéa.
 Bästa medel för erhållande af vitt hals och hvita armar. Pris kr. 5:50.
 FRANSKA PARFYMMAGASINET,
 Hofleverantör,
 21 Drottninggatan 21. Sthlm.

ROYAL WINDSOR
 Det berömda
 hårstärkande vattnet.
 Gifver grått hår dess ursprungliga färg.
 Borttager mjäll. Hindrar håret att falla af.
 Märket grund. 1879. Beg. end. fl. med orden:
 Royal Windsor Perfectionne. En alljämnt
 stig. försäljn. samt 30 års succés gar. Royal
 Windsors verkan. Pris kr. 5.- + porto.
 Nedelag: Franska Parfymmagasinet,
 Hoflev., 21 Drottninggat. 21, Sthlm.

OATINE,
 denna kraftiga, snö-
 hvita naturprodukt,
 framställd af ren
 hafre, uppriskar huden
 och åstadkommer
 i förenig med
 solens värme den så
 eftertraktade klara,
 friska' engelska teinten. Akta Oatine-
 Creme i vitt burk med grönt lock: pris
 1.50; 4-dubbelt inneh. 3.-. Oatine-Snow:
 1.50. Finnas öfverallt samt hos A. W.
 Nording, Biblioteksg. 11, Birgerjarlgat.
 16 o. Drottninggatan 68, Stockholm.

Mot grått hår!
 Härmed meddelas ärade kunder, att
 det utmärkta och mycket efterfrågade
 hårvattnet mot grått hår (dessutom
 det bästa mot mjäll och hårafvall)
 som i 40 år förts endast i Fanny
 Gellins Parfymmagasin, Malmorgsgat.
 5, hädanefter fås under adress Firma
 Fanny Gelin, Norrviken. Rikst.
 Norrviken 14. Pris: 5:50 fraktfritt.

MOMENTAN. Bästa färg-
 medel för
 hår och skägg. Är för hälsan oskad-
 ligt. Verkan ögonblicklig. Fäller ej
 vid tvättning. Pris 5 kr. pr sats.
Ziwertz Efr., Göteborg.
 Aterförsäljare rabatt.

Doktorinnan Vilma Erikssons
 Hvilohem,
 beläget 15 min. skogsväg från Ar-
 vika. Inaokorderingspris 3 kr. pr dag,
 70 à 80 kr. för mån. Adr. Högåsen,
 Arvika.

Turkiska badet,
 i Malmorgsbadet är öppet hvarje tors-
 dag för damer. Yppersta medel
 för bibehållandet af smärt figur och
 fin hy. Badet är angenämnt, om
 man är flera i sällskap. Pris kr. 1:50.

Korrespondensundervisning
 i Fiolspelning o. Harmonilära
 Med min mycket lättfatt-
 liga metod kan Ni ge-
 nom studier i Edert hem
 på Edra lediga stunder
 fullständigt
 utbilda Eder
 i dessa ämnen. Begär
 prospekt, som sändes
 gratis.

Musikdirektör C. Ekberg, Afdelning C, Malmö.
Musikhandel och Pianomagasin.
 Alla slags musikinstrument, musik-
 alier och sextettnotor. Prislista gratis.

Kolgården vid Värtan

H.G.SÖDERBERG'S IMPORT A.B.
 1MA ANTRACIT, HUSHÅLLSKOL & KOKS
 Riks-och Stockholmstelefon: Namnanrop. Begär endast "Söderbergs Kolimport."

Utmärkta organ
 för annonsering i landsorten
 äro följande tidningar:

- Arvika:** Arvika Nyheter.
- Avesta:** Avesta-Posten.
- Borlänge:** Borlänge Tidning.
- Borås:** Borås Dagblad.
- Falkenberg:** Falkenbergs-Posten.
- Falun:** Falu-Kuriren.
- Halmstad:** Hallandsposten.
- Hedemora:** Södra Dalarnes Tidning.
- Helsingborg:** Öresundsposten.
- Hernösand:** Hernösands-Posten.
- Hörby:** Mellersta Skåne.
- Karlstad:** Karlstads-Tidningen.
- Kristinehamn:** Ansgariiposten.
- Landskrona:** Korrespondenten Landskrona Tidning.
- Linköping:** Östgöten.
- Luleå:** Norrbottenskuriren.
- Mora:** Mora Tidning.
- Nyköping:** Södermanlands Nyheter.
- Oskarshamn:** Oskarshamns-Posten.
- Söderhamn:** Söderhamns-Kuriren.
- Söderköping:** Söderköpings-Posten.
- Södertelje:** Södertelje Tidning.
- Trelleborg:** Trelleborgs Allehanda.
- Umeå:** Västerbottens-Kuriren.
- Västerås:** Vestmanlands Läns Tidning.
- Visby:** Gotlandsposten.
- Örebro:** Nerikes-Tidningen.
- Östersund:** Jämtlands Tidning.

Joh. Lundström & Co A.-B.
 KUNGL. HOFLEVERANTÖR.
Prima Antracit
 HUSHÅLLSKOL • COKES • BRIKETTER
 Begär vid telefoneringa å Riks och Allm. endast
"Lundströms".

ANVÄND LANDETS FÖRNÄMSTA FABRIKAT

VISKAFORS

LÄTTA ELEGANTA HÅLLBARA Galoscher

SE VÅRA NYA MODELLER, OCH NI KÖPER INGA ANDRA GALOSCHER TY DE PASSA SKODONEN BÄST!

Kommis onslager hos C. J. WESSMAN, ST. NYGATAN 44, STOCKHOLM
 JOH. LINDNÉR, MALMÖ.
 VILHELM LINDAHL, ÖRNSKOLDSVIK.

Rektor Laurells Skolhem
 rekommenderas härmed för vårterminen. Privat realskola på värm-
 ländsk herrgård. Friskt, vackert läge vid skog och sjö. Litet elev-
 antal hvarför undervisning, tillsyn och omvårdnad kunna lämpas efter
 den enskildes behof. Särskildt rekommenderas skolpensionatet för
 sådana, som önska återvinna och vårda hälsan eller eljest ha behof
 af landets lugn. Rikliga tillfällen till stärkande idrott och friluftslif.
 Prospekt på begäran. Rikstelefon. Adr.: Vike per Kristinehamn.

LEKTIONER I LINNESÖMNAD
 (äfvén skjortor, blusar, underkjolar och barnkläder.)
 Lektionerna börja åter den 12 jan. Adressen under Julen är Asarum.
KARIN och EVA EGNÉR
 STOCKHOLM. - Sibyllegatan 36. A. T. 21004.

I de allvarstider hvori vi nu lefva

är det af vikt för våra kvinnor att hålla fast vid sitt förnämsta pressorgan, den röst öfver allt landet, som oafslätligast och kraftigast bär fram de speciellt kvinnliga synpunkter på dagens frågor, af hvilka äfvén det manliga släktet alltmer börjar hoppas en ny och bättre dag för vår sönderlitna värld.

Bland nyheterna för det nya året må här omnämnas en serie kåserier öfver växlande dagsföreteelser »Samtal med mitt hjärta» af en af våra högst uppskattade författarinnor; en följd korta aktuella skisser under rubriken Liffets biograf af den populära författarinnan fru Hedvig Svedenborg; en sällsynt originell och intressant Pristäfving, »Iduns fria val», som kommer att fortgå genom större delen af årgången, i hvilken alla våra läsare kunna deltaga; och där 500 kr. i pris utdelas; två svenska originalromaner; ett märkligt debutarbete, »En Vasaättling» af Héléne Welinder, hvars handling är förlagd dels till de trakter i Polen, där kriget nu rasar, dels till det

gamalryska samhället, ur hvilket det nuvarande Ryssland vuxit fram, och hvars hjälte är Erik den XIV:s och Karin Mänsdotters son, den olycklige prins Gustaf Vasa, som i stället för makt, rikedom och en

vinkande konungskrona valde fångenskap och elände för att slippa resa vapen mot ett älskadt fosterland, samt »Ny vår», en spännande nutidsskildring af Ernst Lundquist. Enligt den offentliga kritikens enstämmiga erkännande är Idun också »den afgjordt bäst redigerade af våra periodiska tidsskrifter» en »de svenska hemmens egen tidning», som genom sina mångåriga förbindelser med våra förnämsta författare och konstnärer alltjämt är i stånd att bjuda enhvar det yppersta i text och bild. Hvarje vecka ett stort 16-sidigt, rikt illustrerat huvudnummer, en 16-sidig romanbilaga, samt ett 4-sidigt B-nummer med Mode- och Ungdomsafdelling. Matsedlar för hvarje dag året om, Iduns Hjälpreda för hemmet. Tidsfördrif m. m. m. m.

Prenumerera nu genast för det nya året!

För platssökande
 och dem som önska tjänare är
Eskilstuna-Kuriren
 förnämsta annonsorganet inom Norra Södermanland och Västra Västmanland. Alla öfriga annonsörer träffa äfvén genom Eskilstuna-Kuriren den största publiken i dessa trakter. Fast upplaga 12,600 ex.

Om det under vanliga omständigheter är orätt är det nu ett brott att gynna utländsk industri. Bort med importerade varor, nu då arbetsförljäst så väl behöfves af Svensk industri. Underslöd Svensk industri, ty därmed gagnar Ni Ert land och skaffar arbetsförljäst åt Svenskari! Köp ej engelsk tvättvål, när Ni kan få lika god SVENSK till samma pris!
HAPPACHS SÅPFABRIKS A.-B.
 Malmö & Stockholm

BRUNKEBERGS-TEATERN
 Alltid veckans bästa nyheter!

Idun utgives denna vecka i A och B.